

Moet ik nog zeggen dat zij Havana heet?

Guillermo Cabrera Infante: Het dansen van de cha-cha-cha. Uit het Spaans vertaald door Fred de Vries. Ambo, Amsterdam. ISBN 9026317166; 94 blz. - € 15,84

Guillermo Cabrera Infante: Drie trieste tijgers. Uit het Spaans vertaald door Fred de Vries, Tessa Zeiler. Ambo, Amsterdam. ISBN 9026317212; 447 blz. - € 28,18

Het vervelende van superlatieven is dat je ze niet makkelijk gelooft: is al dat gejubel nou wel nodig? Maar soms is de verleiding gewoon te groot.

Je leest en denkt: dit is taal als de muziek van een wonderkind dat onder een tropenhemel een cha-cha-cha uit

advertentie

BOEKEN- LEGGER

Elke vakantie begint bij de reisboekhandel

Alkmaar: Frank en Vrij Marktstraat 6-a 072 - 511 60 02	Groningen: De Zwerver Oude Kijk in 't Jatstraat 32 050 - 312 69 50
Amsterdam: Pied à Terre Singel 393 020 - 627 44 55	Den Haag: Stanley & Livingstone Schoolstraat 21 070 - 365 73 06
Amsterdam: Jacob van Wijngaarden Overtoom 97 020 - 612 19 01	Leiden: Zandvliet Stille Rijn 13 071 - 512 70 09
Arnhem: De Noorderzon Nieuwstad 26 026 - 351 03 34	Tilburg: Atlas Nieuwlandstr.16 013 - 536 04 38
Deventer: De Wandelwinkel Bergkerkplein 5 0570 - 615 077	Utrecht: Interglobe Vinkenburgerstr.7 030 - 234 04 01

Specialisten in
landkaarten
en reisboeken

www.reisboekhandel.nl

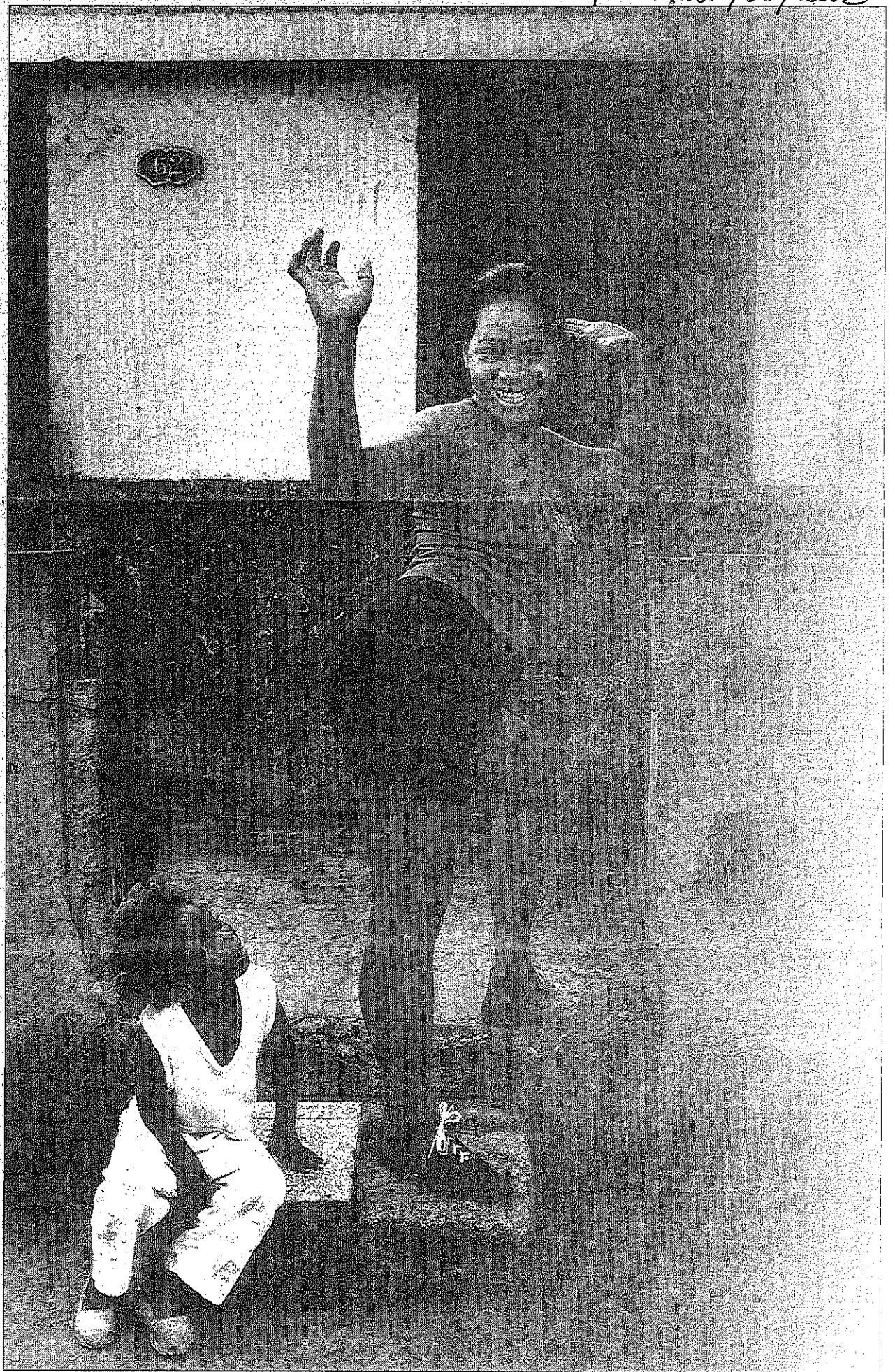
een piano tovert waarvan een duizendkoppig publiek in extase geraakt, of dit is lezen en het gevoel hebben dat je razend verliefd bent, of dat je in een bomvolle forensentrein een chagrijnige buurman aan zijn mouw zou willen trekken, hem voorlezen en uitroepen dat als zoiets geschreven kan zijn, er nog hoop is voor de mensheid.

Twee boeken van de Cubaanse schrijver Guillermo Cabrera Infante werden onlangs in het Nederlands vertaald. Ondanks de ruim dertig jaar die liggen tussen 'Het dansen van de cha-cha-cha' uit 1995 en 'Drie trieste tijgers', dat in 1964 uitkwam, zijn in beide werken de, zoals dat op boekomslagen heet, obsessies van de schrijver onveranderd: film, muziek, Havana, 'waar de vrouwen geen jurken dragen, maar hun hele lijf in handschoenen persen', en vooral taal, taal en nog eens taal.

Het oudste, 'Drie trieste tijgers', doet ondanks zijn leeftijd springlevend aan. Een aanwijzing dat het niet ten onrechte meteen bij zijn verschijning werd gebombardeerd tot meesterwerk. Cabrera Infante verkreeg de bijbehorende status van meesterschrijver op een beslissend moment in zijn bestaan. Hoewel zijn ouders aan de basis van de Cubaanse communistische partij hadden gestaan, gaf hij in 1965 zijn diplomatieke werk voor het regime van Fidel Castro op. Sindsdien leeft hij in ballingschap in Londen. In Cuba is alle kunst schuldig, zegt een hoofdpersoon uit 'Het dansen van de cha-cha-cha', „omdat Cuba socialistisch is, en in het socialisme de mens altijd schuldig is”.

Desondanks blijft Cuba Cabrera Infante's literaire schatkist. En op Cuba eigenlijk maar één stad. „Moet ik nog zeggen dat die Havana heet?” besluit hij het voorwoord bij het drieluik 'Het dansen van de cha-cha-cha' om te benadrukken dat dit boek over de ontmoeting van een man en een vrouw nergens anders dan in Havana had kunnen plaatsvinden. Het nachtelijke Havana van de jaren vijftig, met het beroemde cabaret Tropicana, vormde ook al het decor van de openingsscènes in 'Drie trieste tijgers'. In 'Het dansen van de cha-cha-cha' is het opnieuw dit Havana van de muziek, die het drieluik, waarin de romantische ontmoeting op drie verschillende manieren wordt uitgewerkt, van ritme voorziet. Zoals dat van de cha-cha-cha in het titelverhaal, op de maat waarvan steeds mooiere Havaanse schoonheden het verhaal binnenlopen, tot bij wijze van slotakkoord de mooiste verschijnt, de geliefde van de hoofdpersoon.

Muziek staat ook centraal in 'Zij zong bolero's', een van de hoofdverhalen van 'Drie trieste tijgers'. Wie de bovengenoemde superlatieven wil toetsen, leze het portret van de zangeres Ella Rodríguez, in al haar monsterlijke dikte zo beschreven dat zij er bijna mooi van wordt. Of men leze de opkomst van de rumbadanseres Olivia. Cabrera Infante getuigt daarin van zijn liefde voor de film, want Olivia's verschijnen leest alsof je het door het oog

„...dat nu voor voor mijn ogen de beweging, de dans, de rumba staat uit te vinden.”

FOTO ROGER DOHMEN

van een camera ziet gebeuren, „met het gezicht van een vreselijk pervers en tegelijk ongelofelijk onschuldig meisje, dat nu voor mijn ogen de beweging, de dans, de rumba staat uit te vinden”.

Toch is het Havana van Cabrera Infante vooral het Havana van de taal. In 'Drie trieste tijgers' lijkt taal zelfs een doel op zich geworden te zijn. Bijvoorbeeld in de gesprekken tussen Silvestre en Arsenio Cue tijdens hun ritten in Cue's Ford Mercury cabriolet. Je zou het liefst met hen meerijden, terwijl ze het met elke Havaanse die op het trottoir paradeert proberen aan te leggen en elkaar uitdagen met een spervuur van erudiete taalvondsten, waar het plezier van afspat. Het is zeker ook de verdienste van de vertaler dat dit on-

mogelijke boek vol woordspelingen, verwijzingen en dialect ook in het Nederlands een taalfeest blijft.

Maar gaat het ook nog ergens over? Een eerlijk is eerlijk, 'Drie trieste tijgers' geeft zijn geheimen niet gemakkelijk prijs. Een paar aanwijzingen. Met hun gesprekken lijken Cue en Silvestre vooral de geest van hun overleden vriend en dichter Bustrófedon na te jagen. Deze Cubaanse dichter schiep volgens hen de ultieme taal en daarvan zouden de gesprekken in 'Drie trieste tijgers' een weergave moeten zijn. Maar „het gaat verdomme niet om de vorm, maar om de inhoud!”, roept Cue aan het einde van het boek wanhopig uit. Zijn doelloos rondrijden en tegen de klippen op praten gaan steeds meer op een vlucht lijken. Waarvoor? Mis-

schien voor het inzicht dat de mooiste periode van het leven op haar einde loopt, de jeugd, de gouden jaren waarin de nacht geen einde kent en er geen enkele verantwoordelijkheid bestaat die verlangt dat taal wél ergens over gaat. Niet voor niets wacht Cue's vriend Silvestre het hele boek lang om te vertellen dat zijn bestaan een definitieve wending neemt: hij gaat trouwen. Wie denkt dat Cabrera Infante wil zeggen dat het taalfeest dat hij heeft aangericht in wezen een luchtbel is, heeft het mis. Want op dit spetterende feest zit aan elke leugen een waarheid vast, aan elke twijfel een overtuiging en aan elke parodie een wijsheid. Moet ik nog zeggen dat dit een meesterwerk is?

MAARTEN ROEST